

Een videostill uit de podcast 'Natuurlijk!' van Donker Groep:
aflevering 3 met host Stijn Mertens (rechts) en gast Merlijn Hoenekamp

Klimaatadaptatie: is een stad ooit bestendig genoeg?

Derde aflevering van podcast Natuurlijk! verkent hoe steden kunnen meebewegen met natuurlijke processen

Klimaatadaptatie wordt vaak gezien als een technische opgave. Meer bomen, minder verharding, waterberging en slimme ontwerpen moeten steden beter bestand maken tegen hitte, droogte en extreme neerslag. Maar volgens Merlijn Hoenekamp, ontwerpleider Design bij Donker Groep, ligt de grootste uitdaging vooral in hoe we naar de relatie tussen mens en natuur kijken.

Auteur: Heleen Kommers

De vraag of een stad ooit volledig klimaatbestendig kan zijn, is volgens Hoenekamp misschien niet de juiste vraag. 'Een stad is geen afgesloten systeem dat we één keer goed kunnen ontwerpen en daarna kunnen vastzetten. Het klimaat verandert, de natuur ontwikkelt zich en ook onze leefomgeving blijft voortdurend in beweging.'

Klimaatadaptatie

Volgens Hoenekamp vraagt dat om een andere

We weten veel over klimaatverandering, maar kennis alleen verandert ons gedrag niet

‘Dat betekent niet dat ontwerpers en beheerders minder belangrijk worden. Integendeel. Juist kennis en vakmanschap zijn nodig om ruimte te geven aan natuurlijke processen. Maar de rol van de mens verandert wel: van sturen en controleren naar samenwerken en faciliteren.’

Levende verbinding

In ons gesprek komt ook het gedachtegoed van ecooloog en filosoof Matthijs Schouten aan bod, die verwijst naar het werk van filosoof Ullrich Libbrecht. Er zijn twee manieren waarop mensen naar de wereld kunnen kijken. De eerste manier draait om onderscheiden, benoemen en meten. Het is de manier waarop we de natuur wetenschappelijk onderzoeken en proberen te begrijpen. Deze manier van kijken heeft ons veel gebracht en is onmisbaar voor ontwerp, beheer en beleid.

Volgens Libbrecht bestaat er tegelijkertijd een andere manier van kijken. Een manier waarin niet kennis centraal staat, maar om ook verbondenheid en verwondering. Een wereldbeeld waarin het gaat om de ervaring dat je zelf onderdeel bent van het ecosysteem waarin je leeft.

manier van ontwerpen. In plaats van denken vanuit de problemen die opgelost moeten worden, begint het ontwerp met de processen die al aanwezig zijn. De natuur “is” en doet voortdurend haar werk. De uitdaging is volgens hem om daar beter op aan te sluiten. ‘De mooiste uitdaging zou zijn als wij ons leren over te geven aan wat de natuur zelf doet’, zegt hij in de podcast.

De grootste uitdaging is niet alleen wat we bouwen, maar hoe we naar natuur kijken

Die gedachte sluit aan bij de visie van Hoenekamp. ‘We weten inmiddels veel over klimaatverandering, biodiversiteitsverlies en hittestress en we worden via het nieuws bijna dagelijks geconfronteerd met de gevolgen. Maar kennis alleen blijkt niet altijd genoeg om ons gedrag te veranderen. Daarvoor is volgens mij ook een andere relatie met natuur nodig.

Een boom in de stad kan worden gezien als een oplossing tegen hitte of als onderdeel van een biodivers en klimaatadaptief ontwerp. Een boom vertegenwoordigt echter iets dat veel verder gaat dan een functie alleen: het is een levend onderdeel van de omgeving waar ook wij in wonen.’

De volgende stap in klimaatadaptatie

De uitdaging voor de komende jaren is volgens Hoenekamp breder dan het ontwikkelen van nieuwe technieken en oplossingen. ‘Het gaat om het opnieuw leren ervaren dat de mens onderdeel is van een groter natuurlijk systeem.’

Juist daar raakt de filosofische gedachte van Libbrecht aan de praktijk van de groene sector. Wanneer natuur alleen wordt benaderd als iets dat we kunnen meten en beheren, blijft een deel van het verhaal buiten beeld. Betrokkenheid ontstaat pas wanneer mensen zich werkelijk verbonden voelen met hun omgeving.

Dat is een belangrijke boodschap voor de stad. Klimaatadaptatie gaat over het creëren van plekken waar mens en natuur samen kunnen functioneren.

De natuur als leermeester

Een klimaatbestendige stad is volgens deze visie nooit af. Het is geen eindproduct met een vaste handleiding, maar een omgeving die blijft veranderen en waarin ontwerpers, beheerders en bewoners steeds opnieuw keuzes maken.

Misschien ligt daar wel de kern van klimaatadaptatie: opnieuw leren samenwerken met wat er al is. Hoenekamp besluit: ‘weten waarom natuur belangrijk is. En het ook leren voelen.’

BE SOCIAL
Scan, lees & deel!